

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Secu[n]dum: est mysterium admirande iocunditatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

sterio cōtepl. nēcitatis Fo. XLVII.

dim. Tū ne ppter negationē resparet. Tū ppter exemplū mīsericō. e ad pccōdes reuer- tentes ad eū. Dehinc apparuit duob; eū- tibus in emaus; vt ptz Lu. vl. z Bar. vlt. Sero autē apparuit discipulis pgregatis (absente Thoma) et dixit eis Pax vobis Joā. xx. z Lu. vl. Sic g̃ ptz ordo q̃nq; ap- paritionū. Et dicitis igit ptz quō necessa- ria erat ch̃i resurrectio ppter viatorū vti- litatem.

Quarto ppter amplio

rem brōz iocunditate. Primo q̃ ad an- gelos qui in humanitate ch̃i glōsam de- siderāt p̃ficere: vt dr. j. Pe. ij. Secōdo q̃ ad aīas q̃ mirabilē iocundantē vidētes in ch̃io hūanā naturā sic ineffabilē gl̃ia ad- ornata. Tertio q̃ ad corpa. Nā mirabi- liter iocūdabunt electi oculis corporeis vi- dentes ch̃i corpus sic glōse adornatum Jo. r. Siquē p me introierit saluabit; in- grediet. f. ad videndū gl̃iam q̃ erit in aīa deitatis iūctā. et egrediet. f. ad p̃tēplādū humanitatis meā glōsam: et pascua inue- niet. f. delectatiōes impensas vtrōbiq;.

Quinto ppter grauiō

rē dānatorū penalitatē z diuine erga eos iusticie manifestatōre claritatē. Sicut enī oīa cedūt d̃is in augmētū gl̃e: ita repro- bis in augmētū miserie. Aggrauat itaq; reproborū dānatio ppter ch̃i resurrectiōz. Primo q̃ ad demōes. Nā q̃ntuz putas affligunt demōes vidētes humanā nafaz sic in ch̃io gl̃ificatā ei; q̃a tradita. Unde ipse dr Bar. vl. Data ē mibi oīs po. in ce. et in terra. f. in toto mōdo: q̃ in celo remūe rem brōs p gl̃iam: z viatores in terra gu- bernē p grām: et offensores apud inferos cruciē p iusticiā. Tū de demōib; p eū dr. Eccl. i. Calcauit eos in ira mea.

Secōdo q̃ ad aīas dānatas q̃b; cōmīsit af- flictiō ex resurrectiōe ch̃i dū p̃siderāt q̃ p eaz liberatōe ch̃is tāta passus sic glōse triūphant quē tū vilit p̃p̃ferūt. Apoca- litiij. Cruciabunt igne z sulphure in pipe- ctu angeloz serōz z aīi p̃spectū agni. f. in gl̃ia suscitati. Grauis p̃fecto est eis pena: q̃ se vidēt sic miserabilē puatos societate ch̃i sic glōse triumphantis. Tertio q̃ ad corpa: q̃ grauis ē eis afflictio videre corpa ch̃i glōsuz corporeis oculi: quē ad

modū videbūt cū ad iudiciū vēret. Apo. j. Videbit eū oīs oclis z q̃ eū pupugerit. f. criminatū offendēt. Hec itaq; dicta s̃b d̃ice resurrectiōis necessitate

Secūdū est mysteriū adm̃. f. de lo- cūditatē. Nā sicut ch̃i passio ama- ra fuit: ita z resurrectio iocūda: vñ totū eccl̃asticū offm̃ nūc gaudū redolet z singularē leticie p̃fert amenitatē ppter vi- ctōriā: gl̃iam: z magnificentiā d̃ni resurgē- tis. Est autē nobis p̃siderāda p̃cipue q̃ntu- plex iocūditas circa d̃ni resurrectiōes.

Prima est iocūditas ipsi d̃ni resurgētis

Secūda est eccl̃ie expectātis.

Tertia est eccl̃ie militātis.

Quarta est eccl̃ie triumphantis

Quinta est m̃ri dei triumphantis

Prima est iocūditas

ipsi ch̃i resurgētis. Noua q̃ppe fuit z spe- cialis iocūditas in aīa d̃ni dū suū corp⁹ si- bi vidit reunitū. Ad qd̃ plenē p̃tēplādū Notādū q̃ in ipso ch̃io resurgēte tres fue- rūt actus mirabiles. Primus est actus gaudiose reassūptiōis: q̃ facta est reassū- ptio ei⁹ qd̃ fuerat separātū. Pro q̃ notādūz s̃m Franc. de may. z Alex. z Tho. z Bo- nauē. z Rich. q̃ in ch̃i morte facte fuerūt tres separatiōes. Prima fuit aīe a corpore q̃ Barth. xxvij. Iesus d̃s voce magna emisit sp̃m. Secūda deitatis ab hūanita- te: q̃ ch̃is nō fuit hō in triduo: iō negatū ē eius hūanitas: z sic nō fuit deitati p̃iun- cta: h̃ pres ei⁹ ab aīa separe sp̃ remāse- rint deitati vnite. Et de hac separatiōe expo- nit ab aliq̃b; clamasse: De⁹ me⁹: de⁹ me⁹ vt qd̃ me dereliquisti: Bar. xxvij. moze. p̃- phetico: p̃teritū. p̃ fūso accipiēdo. Tercia fuit separatio sanguis a corpore q̃ Ultimo effusus fuit ex vulnere laterali: de q̃ vt h̃z Jo. xij.) exiuit p̃tinuo sanguis et aq̃. In resurrectiōe g̃ facte sunt tres oppositē vnio- nes. Prima fuit sanguis cū corpore. q̃ aīa nō habz viuificare corpus nisi mediāte sā- guine q̃ etiā ad naturā corpis hūanū p̃t̃- ner. Secūda fuit aīe cū corpore. et Tercia d̃- raris cū humanitate resultantē ex aīa et corpore: quia post resurrectiōez fuit vere ho- mo sicut antea fuerat. Tū in p̃sona hūa- nitatis ch̃i itez assumpte loquit̃ p̃pheta David ad diuinitatē d̃i. Exurrexi et ad

BB

De resurrectione domini De mysterio

huc sum tecum. **U**trū autē totū sanguinē resumpsit ita q̄ nulla guttula de illo resumpsit in terra: **D**uc sunt opiniones. **P**ri-
mā est sc̄i Tho. in. ij. p. q. lxxij. ar. ij. in sol.
tertij arg. di. q̄ totū sanguis q̄ de ch̄i cor-
pore fluxit cū ad vitatē hūane nature pri-
neat in ch̄i corpore resurrexit. Sanguis at-
tē q̄ in quōsdā ecclesijs p̄ reliquijs p̄ser-
uat nō fluxit de ch̄io: sed miraclose d̄: ef-
fluxit d̄ in imagine q̄dā ch̄i p̄fusa. **A**lia
est opinio Fran. de mayro. di. q̄ nō est in-
conueniēs si aliqd̄ de sanguine ch̄i fuso vi-
caf esse in aliq̄bus ecclesijs: q̄ forte corp⁹
in vita incorruptibili nō indiget tāto san-
guine sicut in vita mortali in q̄ sit alicu⁹
p̄tinua depeditio p̄ actioez caloriz. **H**ec
opinio videt h̄ie maiorē firmitatē. **T**ū q̄
nō requir̄ nec p̄tinet tot⁹ sanguis ad veri-
tatē hūane nature. **U**trū ip̄e Thomas in
suis q̄dlibetis. l. q. ij. dr. **E**ū ch̄is an̄ pas-
sione comederit z biberit: nihil p̄hibet in
eo fuisse aliquē sanguinē nutritiētalē qui
ad veritatē nature hūane nō p̄tinet z quē
nō oporteret in ei⁹ resurrectione ad corp⁹
redire. **T**ū etiā q̄ in plerisq̄ solēnissimis
locis on̄ditur ver⁹ ch̄i sanguis. **N**ā in ca-
pella regis francie est de ch̄i sanguine et
de spine corona sanguine tincta. **I**n puin-
cia etiā puincie ap̄d sc̄m maximū in cō-
uentu frat̄ p̄dicatoz in festo Marie ma-
gdalene on̄dit ampulla cū sanguine ch̄i.
Racaneti etiā in p̄uentu frat̄z eremitaz
est spina cū sanguine. **I**n ciuitate etiā mā-
tue in abbatiā sc̄i B̄ndicti in ecclia sancti
Andree est de sanguine ch̄i quē asporta-
uit Longin⁹ cui⁹ corp⁹ requiescit ibidē. **I**n
alemania p̄o in ciuitate nureberge est fer-
rū cym q̄ Longin⁹ lanceaue lat⁹ ch̄i san-
guine respersit. **E**t sic in multis p̄tib⁹ ch̄i
an̄oz ver⁹ on̄ditur sanguis ch̄i. **U**trū p̄o
ralis sanguis tāta sit veneratiōe dignus
q̄nta sanguis in eucharistia: **A**p̄d plerosq̄
q̄ dubiū est: qm̄ si vni⁹ est diuinitati: est
adorād⁹ adoratione lat̄ie. **S**i p̄o nō: tūc
honor lat̄ie nō debet ei sicut sanguini in
eucharistia. **Q**uid autē tenendū sit: an. s. a
sanguine fuso sit sepata diuinitas: vel ei vni-
ta nō est determinatā cū altera opinio nō
sustineri possit. **U**trū p̄z p̄stitutionē no-
uā factā a summo pontifice Pio sc̄do q̄ p̄

disputata materia ista in sui p̄sentia p̄ d̄
critissimos viros statuit q̄ null⁹ de cetero
sub pena excoicationis auderet d̄nare q̄n-
cūq̄ opinione p̄dicatā cū vtracq̄ possit sus-
tineri absq̄ errore. **S**c̄d⁹ autē Franc̄. de
mayro. **L**z ania ch̄i z caro nunq̄ fuerit a
diuinitate sepate: sanguis tñ sepat⁹ a corp⁹
pore ex p̄sequenti erat sepatus a diuinitate:
cui⁹ signū est q̄ lz dicam⁹ q̄ fil⁹ dei fuit
sepulc⁹: z fil⁹ dei descendit ad inferos: non
tñ dicim⁹: fil⁹ dei fuit effusus sup̄ terram
Ita autē idiomatū excoicatio est nota talis
vniōis s̄m Aug⁹. j. de trinit. **S**c̄d⁹ est
actus gl̄iose trāsmutatiois. **C**orp⁹ enim
ch̄i in resurrectione nō fuit mutatur⁹
s̄m substantiā: q̄ eiusdē nature resurrexit:
fuit tñ mutatur⁹ s̄m q̄litate. **E**rat em̄ s̄m
Heg. in omel. eiusdē nature. sed alterius
gl̄ie: de hoc magis dicit in tertio myste-
rio. **T**ertius est actus miraclose pene-
tratiois sine egressiois: q̄ exiit ch̄is de
sepulcero clauso sigillato et custodito: **S**
nōnli circa hoc dubitār p̄ter s̄bū Bar-
di. **A**ngel⁹ autē dñi descendit de celo z acce-
dens reuoluit lapidē. **A**d qd̄ r̄ndet Bed⁹
di. **A**ccedēs reuoluit lapidē nō vt egressu
ro dñi ianuā pandat: sed vt egressus eius
iam facti hoib⁹ p̄stet indicū. q̄ em̄ mo-
lis clauso virginitis vtro potuit nascendo
mundū ingredi: ip̄e fact⁹ immortalis clau-
so sepulcero potuit resurgēdo exire de se-
pulcero. **H**ec ille. **C**ōsid erem⁹ itaq̄ q̄nta
leticia fuit ch̄i mens p̄fusa cū de sepulcero
exiens q̄ p̄us passibilis fuerat z mortalis
se gl̄iosum z ip̄asibile p̄spexit: vt puto q̄
p̄m̄z eleuatis in celum oculis gl̄ias retu-
lit patri q̄ eum iā de morte sic gl̄iose fecer̄
rat triūphare.

Sc̄da est iocūditas ec-
clesie expectantis. s. eoz qui ch̄i expectaue-
rāt aduentū in limbo detenti q̄s ch̄is red-
surgēs eduxit z inde liberauit: q̄ mira p̄-
fecto et indicibili leticia p̄fusi sunt cum sic
liberati ch̄im reassumpsisse corp⁹ suū glo-
riosum z humanā in eo naturaz ita gl̄iose
sublimatā p̄spererūt. j. Pe. iij. **I**n reuela-
tione gl̄ie eius gaudeatis exultates.

Tertia est iocūditas ec-

admirāde iocūditatis Fo. XLVIII

esse militantis. In resurrectione enim domini
 plurimum letate sunt sancte mulieres ac
 etiam discipuli quibus apparuit dominus. **Joā. 21.**
 Gauisus sunt discipuli viso domino. **Letatus est**
 etiam specialiter ioseph ab arimathia. **Legit**
 namque in euangelio nicodemus quod iudei indigna-
 ti sunt ipsum eo quod christum sepeliret: in quodam ce-
 naculo diligenter clauso et sigillato eum reclusu-
 serunt: volentes post festum eum occidere. **Et ecce**
 christus in ipsa nocte resurrectionis ad eum
 apparuit: et osculum ei dedit: et inde saluis si-
 gillis eum educens: in domum suam in arima-
 thia ipsum adduxit.

Quarta est iocunditas ecclesie
 triumphantis. s. angelorum. quibus accreuit
 gaudium accidentale. pro gloria christi resurgens: pro
 liberatione patrum de limbo: et pro letitia totius
 ecclesie militantis. Unde apparuit multi-
 eribus angelus stola candida cooperatus in si-
 gnificatiue letitie. **Greg. in omel. Landoz**
 erem vestis splendor est nostre denunciat. **Volent**
 nitari: nostre dicam? aut sues: ut veri? fate-
 amur? sue dicam? et nostre. Illa quippe re-
 demptio nostre resurrectionis nostra festiuitas
 fuit. quia nos ad immortalitatem reduxit. et
 angelorum festiuitas extitit: quia nos reuocauit
 ad celestia: eorum numerum impleuit. **Hec**
 ille. Angelus etiam ille ut iam de christi resur-
 rectione gratulabundus consolabatur mulieres
 iuitans eas ad gaudium. **d. Nolite expaue-**
scere. 2c. Greg. in omel. ac si apte dicat Pa-
ueant illi qui non amant aduentum supernorum
ciuium. primescant illi qui carnalibus desiderijs
pressi ad eorum societatem. Trigere se posse de-
sperant. vos autem cur primelatis qui viros con-
gines videtis. Hec ille

Quinta est iocunditas
 matris dei preimplantis. Profecto super ce-
 teros pro christo resuscitato letificatus est eorum vir-
 ginis matris preimplantis et videtur eius
 sic gloriose triumphantes. Sibi namque ut
 pie credit prius quam ceteris benedictus eius
 filius apparuit: quoniam euangeliste de hoc non
 faciunt mentionem. **Euangelistaz enim officium**
 fuit resurrectionis testes inducere. matrem
 autem resuscitandum pro filio inducere non de-
 buit. **Si enim verba aliaz feminaz delira-**
menta visa sunt: quomodo non magis matrem pro
filij amore diceret delirare? Non scripserunt

ergo euangeliste quod christus apparuerit virgini
 matri: sed illud pro constanti reliquerunt.
Hoc autem confirmare possumus triplici via.
Prima est via certitatie refectio-
nis. Testificat enim hoc Ambrosius li. de vir-
gi. d. Vidit maria resurrectione domini et phi-
ma vidit et credidit. vidit maria magdale-
ne quoniam ista adhuc nutaret. Secunda est via
approbatie celebratiōis. Ad infirmandum
namque quod christus resurgens ex mortuis primo
apparuit virgini matri: sancta romana ec-
clesia ipsa resurrectionis die statione cele-
brat apud sanctam mariam maiorem. ubi tunc
magni gregoriū dū ipse in die pasche mis-
sam celebraret? et per dominum. 2c. pronuncaret:
angelus domini alta voce ruidit: Et eum spiritu s.
Ob quod cum ipsa dicitur papa ibidem celebrat i
hunc miraculi memoriam cum dicitur Pax do-
mini 2c. nihil sibi ridet. Tertia est via
deklaratiue ratiōis. Rationabile enim fuit
ut filius de resurrectione sua prius matri
letificaret: quā amplius ceteris de passio-
ne constat voluisse. Contemplari quod deuote
possumus quod sanctissima illa virgo ipsa resur-
rectionis nocte contemplationi et orationibz
intenta filium suum quem sepulcro clausum reli-
querat: videre ardentissime cupiebat. nek-
que enim ignara erat illum a mortuis die tertia
resurrecturum. Ob quod vel corde vel ore di-
cere poterat. O pater eterne: ecce tempus in-
stat ut filium tuum et meum a mortuis reuocet.
Suscita ergo illi mitte ad me tanto me-
rore pro passione tua peritiam. O fili non dul-
cissime. O fili amatissime quem vidi pla-
gis repletum: spiritus coronatum: crudeli mor-
te extinctum: et in sepulcro repositum: quomodo vide-
bo te ex mortuis triumphasse. Dixisti fili et
totiens dixisti: die tertia resurgam: et ecce
iam dies tertia imminet. Surge dicit et ve-
ni ut videam te. Dum igitur hec et ista vir-
go gloriosa rogaret: ecce eum in gremio lumi-
ne: decora facie aspectus affabili apparu-
it et dominus filius suus: Salue inquit me
et de cetero miscdie regina. Lessent amo-
do dolorosa suspiria: amara lamenta: et co-
piose lachryme. Ecce ego ipse sum qui in vi-
tero tuo steti: quem peperisti: quem pauisti.
lacte virgineo: quem tantopere dilexisti:
quem deus mortuum deflexisti transfixa-
doloris gladio. Ego sum Iesus filius tuus

¶ Bermo De resurrectione dñi.

lotis gladio. Ego sum iesus fili tuus qui in fernu spoliatus: unde pres eduxi: et eternitas aditu deuicta morte referant. Gaude mater veneranda: quia data est mihi ois potestas in celo et in terra: et in nomine meo flectet omne genu. Tu post me in regno celorum super oes exaltaberis. Non posset profecto mens nostra inuestigare quam benigna fuerit illa uisitatio: quam blanda et amabilia uerba matris et filij: quam grossi et locuti ueriusque alteri aspectus. Postquam oia dilexerit filius a matre in leticia et desiderijs simul remanente. Retemur ergo et nos cum illa desiderantes uisitare filium suum gloriosum sedente ad dexteram patris.

Tertium est mysterium approbationis. **T**ertium est quod sic dicitur in **Lu. xl.** Surrexit dominus uere. **H**abuit autem ueritas dicitur resurrectionis testimonium ab angelis qui eam mulieribus nuntiauerunt. **N**am sic dicitur **Dionysius. li. ii.** ecc. hierar. **H**ec est lex diuinitus constituta ut qui sunt ex speciali gratia deo immediate superiores reuelent quod per mediantibus deferant ad inferiores. **H**oc christi resurrectio primo angelis manifestata est et per angelos hominibus non omnibus sed testibus per ordinem a deo. **E**t dicitur **Act. iij.** Quorum testimonio deferret ad aliorum noticiam. **H**abuit itaque testimonium primo ut dicitur ab angelis: et a specialibus amicis christi: mulieribus scilicet deuotis et discipulis. **T**ertio habuit testimonium ab inimicis: scilicet iudeis et militibus custodiens sepulcrum qui dicebant corpus non esse in sepulcro. **N**am sicut dicitur **Matth. vl.** Cum mulieres absissent: ecce quidam de custodiibus uenerunt in ciuitate et nuntiauerunt principibus sacerdotum oia que facta fuerant. **z. c.** **C**hris. **H**erodas a petrius diuulgata magister refulget. **S**ed sicut dicitur **Hiero.** Principes qui de buerant querri ad penam et iesum querere resurgente: perseverant in malicia. **U**bi sequitur **Cosilio** accepto pecunia copiosam dederunt mulieribus dicentes. **D**icite quod discipuli eius noc. ve. et fura. sunt enim uobis dormitibus. **z. c.** **C**hris. **Q**ualiter furarent pauperes et idiote et neque apparere audentes. **S**i enim adhuc christum uiuum uidentes fugerunt quod mortuo eo non timuissent tot militum multitudinem. **pp.** quod autem non furati sunt prima nocte quando nullus sepulcro affuit. **S**abbaro enim petierunt a pilato custodia. **Q**ua

re non persuasibilia sunt que de furto dicta sunt. **U**bi per que resurrectio non obumbrare conueniant: per hec eam faciunt clarere. **D**icentes enim quod discipuli furati sunt contentur non esse corpus in sepulcro. **F**urtum autem ostendit esse mendax custodia militum et discipulorum pauor. **H**ec ille. **H**oc carat ecclesia. **D**icitur nunc iudei quod milites. **z. c.** **T**ertio dedit ipse dominus testimonium ueritatis sue resurrectionis per multa signa siue argumenta. **z. c.** **J.** **P**rebuit se ipsum uiuum in multis argumentis post passionem suam. **U**bi accipit argumentum per signo sensibilibus euidentibus quod inducit ad alium ueritatis manifestationem declarata. **E**st quod triplex ueritas circa resurrectionem iesu christi.

- P**rima est ueritas corporalis ueritatis.
- S**ecunda est uitalis operationis.
- T**ertia est triumphalis glorificationis.
- Q**uarta est diuinis uisionis.
- Q**uinta est uictoria signatōis.

Prima est ueritas corporalis ueritatis. **D**eclarauit ei se resurrectum se in uero corpore solido non phantasticum uel raro siue aereo: quia corpus suum palpabile prebuit. **U**bi dicitur **Lu. vl.** **P**alpite et uide: quia spiritus carne et ossa non habet sic me uideris dicitur. **T**ertio ostendit se resurrectum in corpore humano ostendit eis ueram effigiem quam oculis intuerent. **T**ertio in eodem corpore nunc: quod prius habuerat **Lu. vl.** **U**idete manus meas et pedes meos: quia ego ipse sum. **N**ec enim esset haec resurrectio: nisi idem numero corpus iterato eidem aie ueretur. **E**t si inuestitur: quia uerum corpus solidi est determinata figura: sed corpus christi apparuit discipulis in alia effigie: ut habet **Bar. vl.** ergo. **z. c.** **D**icendum fuit **Th.** quod in potestate eius erat: ut ex eius aspectu formaretur in oculis intuentium forma quam illi ter eum differens sufficiens ad hoc quod uideretur apparere in alia effigie absque tamen mutatione sui. **H**oc **Th.** in. **ij.** par. **q. liij.** **L**irca quod notandum est eundem **Th.** ubi s. **q. lv.** quod resurrectio christi manifestata fuit hominibus per modum qui eis diuina reuelantur. **I**nnocentius scunt autem diuersimode diuina hominibus sedim quod diuersimode se affecti. **N**am illi qui habent mentem bene dispositam secundum ueritatem diuinam percipiunt. **I**lli autem qui non habent mentem bene dispositam diuina non percipiunt nisi cum quadam confusione uel uictatis uel